A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2019. szeptember 11.*

„Előzetes döntéshozatal – Uniós jogi elvek – Eljárási autonómia – Az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve – A jogbiztonság elve – Ítélt dolog – Valamely tagállam által az uniós jog megsértésével beszedett adók visszatérítése – Az uniós joggal összeegyeztethetetlen adófizetést előíró jogerős bírósági határozat – Ilyen bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem – E kérelem benyújtására nyitva álló határidő”

A C-676/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Curtea de Apel Ploiești (ploiești fellebbviteli bíróság, Románia) a Bírósághoz 2017. december 1-jén érkezett, 2017. október 5-i határozatával terjesztett elő az

Oana Mădălina Călin

és

a **Direcția Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița**,

a **Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice**,

az **Administrația Fondului pentru Mediu**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: M. Vilaras tanácselnök, K. Jürimäe (előadó), D. Šváby, S. Rodin és N. Piçarra bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. november 28-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a román kormány képviseletében kezdetben: R. H. Radu, C. M. Florescu és R. I. Hațieganu, meghatalmazotti minőségben, később: C. Canțăr, C. M. Florescu és R. I. Hațieganu, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: román.

– az Európai Bizottság képviseletében A. Armenia és C. Perrin, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2019. február 5-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésének, az EUMSZ 110. cikknek, az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 17., 20., 21. és 47. cikkének, valamint a lojális együttműködés, az egyenértékűség, a tényleges érvényesülés és a jogbiztonság elveinek az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Oana Mădălina Călin és a Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Ploiești – Administrația Județeană a Finanțelor Publice Dâmbovița (a ploiești regionális adóügyi főigazgatóság – Dâmbovița megyei adóhatóság, Románia), a Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice (Román állam – Pénzügyminisztérium), valamint az Administrația Fondului pentru Mediu (a környezetvédelmi alapot kezelő hatóság, Románia) között, az O. M. Călin számára környezetvédelmi bélyegilleték megfizetését előíró jogerős bírósági határozattal szemben benyújtott perújítási kérelmet késedelemre hivatkozva elfogadhatatlannak nyilvánító, később az uniós joggal összeegyeztethetetlennek ítélt jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A 2004. december 2-i Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004 (a közigazgatási peres eljárásról szóló 554/2004. sz. törvény; Monitorul Oficial al României, I. rész, 2004. december 7-i 1154. sz.) „Különleges jogorvoslatok” című 21. cikke előírja:

„(1) A polgári perrendtartásban meghatározott keresetfajták alkalmazhatók a közigazgatási peres eljárásokban eljáró szervek megfellebbezhetetlen és jogerős határozataival szemben.

(2) A polgári perrendtartásban meghatározottakon kívül perújítási okot képeznek azon jogerős ítéletek is, amelyek megsértik [az uniós] jog elsőbbségének a módosított román alkotmány 20. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 148. cikkének (2) bekezdésében foglalt elvét. A perújítási kérelem a közlést követő tizenöt napon belül terjeszthető elő, amelyre – a 17. cikk (3) bekezdésében foglalt szabálytól eltérve – az érdekelt felek részletesen indokolt kérelmére a kihirdetést követő tizenöt napon belül kerül sor. A perújítási kérelmet a benyújtását követő legfeljebb hatvan napon belül sürgősséggel és elsőbbséggel kell megvizsgálni.”

4 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az 554/2004. sz. törvény 21. cikke (2) bekezdésének második mondatát a 2010. december 9-i 1609/2010. sz. határozatában a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság, Románia) alkotmányellenesnek nyilvánította.

5 A kérdést előterjesztő bíróság lényegében rámutat arra, hogy az 554/2004. sz. törvény 21. cikke (2) bekezdésének csak az első és harmadik mondata vált ki továbbra is joghatásokat. Ezzel szemben e rendelkezés második mondata, amely a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló határidőre vonatkozik, már nem váltott ki joghatásokat.

6 Az Înalta Curte de Casație și Justiție (legfőbb semmítő és ítélőszék, Románia) a *Monitorul Oficial al României* 2017. május 23-án közzétett, 2016. december 12-i 45/2016. sz. ítéletében úgy ítélte meg, hogy az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdésén alapuló perújítási kérelem határideje egy hónap, és a perújítás tárgyát képező jogerős határozat közlésének időpontjától kezdődik.

7 A Codul de procedură civilă (polgári perrendtartás) „A perújítás célja és jogalapja” című 509. cikkének (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„(1) Az ügy érdemében hozott vagy érdemi határozattal […] szembeni perújítás akkor kérhető, ha:

[…]

11. az ítélet jogerőre emelkedését követően a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) az ügyben felhozott kifogás tárgyában való döntéshozatala során kimondja a kifogás tárgyát képező rendelkezés alkotmányellenességét.”

8 A polgári perrendtartás „Keresetindítási határidő” címet viselő 511. cikkének (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az 509. cikk (1) bekezdésének 10. és 11. pontjában szereplő jogalapok esetében a határidő három hónap az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéletének vagy a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatának a *Monitorul Oficial al României* I. részében való közzétételét követően.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9 2013. április 12-én O. M. Călin, aki román állampolgár, egy Németországból származó használt gépjárművet vásárolt. A Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor Târgoviște (târgoviștei vezetőiengedély- és gépjármű-nyilvántartó területi hivatal, Románia) 968 román lej (RON) (hozzávetőleg 207 euró) összegű gépjárművekre előírt környezetvédelmi bélyegilleték megfizetésétől tette függővé e gépjárműnek a Romániában történő nyilvántartásba vételét. O. M. Călin ezt az összeget megfizette.

10 O. M. Călin ezen összeg visszatérítésére irányuló keresetet nyújtott be a Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (Dâmbovița megyei törvényszék, közigazgatási és adójogi jogviták ügyében eljáró II[a]. polgári jogi tanács, Románia) előtt azzal az indokkal, hogy az ilyen környezetvédelmi bélyegilleték kivetése összeegyeztethetetlen az uniós joggal.

11 Ez a bíróság a 2014. május 15-i ítéletével elutasította a keresetet.

12 2015. április 28-án O. M. Călin az említett bírósághoz első perújítási kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben, a 2015. április 14-i Manea ítéletre (C-76/14, EU:C:2015:216) hivatkozva, amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy e környezetvédelmi bélyegilletéket az uniós jog megsértésével állapították meg. Ezt a perújítási kérelmet a 2015. június 16–i ítélettel utasították el.

13 2016. augusztus 17-én O. M. Călin a Tribunalul Dâmbovița – Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal (Dâmbovița megyei törvényszék, közigazgatási és adójogi jogviták ügyében eljáró II[a]. polgári jogi tanács) előtt második perújítási kérelmet nyújtott be a 2014. május 15-i ítélettel szemben. E perújítási kérelem a 2016. június 9-i Budişan ítéleten (C-586/14, EU:C:2016:421), valamint az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdésén alapult, amelynek lehetővé kellett volna tennie az uniós jog megsértésével kapcsolatban hozott jogerős ítéletekkel szembeni perújítást. Az említett bíróság a 2016. október 11-i ítéletével helyt adott e perújítási kérelemnek, és elrendelte a környezetvédelmi bélyegilleték visszatérítését, annak kamataival együtt.

14 A ploieşti regionális adóügyi főigazgatóság – Dâmboviţa megyei adóhatóság fellebbezést nyújtott be ezen ítélettel szemben a Curtea de Apel Ploieşti (ploieşti fellebbviteli bíróság, Románia) előtt.

15 Ez a bíróság a 2017. január 16-i ítéletével hatályon kívül helyezte a Tribunalul Dâmboviţa – Secţia a II-a civilă, de contencios administrativ şi fiscal (Dâmboviţa megyei törvényszék, közigazgatási és adójogi jogviták ügyében eljáró II[a]. polgári jogi tanács) 2016. október 11-i ítéletét, tekintve, hogy a második perújítási kérelmet azon egy hónapos benyújtásra nyitva álló határidő után nyújtották be, amely a perújítás tárgyát képező jogerős határozat közlésének időpontjától kezdődik. E határidő, amely a 45/2016. sz. ítéletből következik, ezen ítéletnek a *Monitorul Oficial al României-ben* történő kihirdetésétől kezdve valamennyi román bíróság számára kötelező. Márpedig azt az ítéletet, amellyel szemben perújítást kértek, 2014. május 26-án közölték O. M. Călinnal, míg a perújítási kérelmet 2016. augusztus 17-én nyújtották be.

16 Az alapeljárás tárgya az O. M. Călin által a kérdést előterjesztő bíróság előtt benyújtott 2017. január 16-i ítélettel szembeni perújítási kérelem. E kérelem egyrészt a törvény visszaható hatályának tilalmára vonatkozó elv megsértésén alapul, mivel a 2016. június 9-i Budişan ítéletet (C-586/14, EU:C:2016:421) annak a nemzeti határozatnak a jogerőre emelkedését követően hozták meg, amellyel szemben perújítást kértek. Másrészt az említett kérelem az EUMSZ 4. cikk (3) bekezdése által biztosított lojális együttműködés elvének a Curtea de Apel Ploieşti (ploieşti fellebbviteli bíróság) általi megsértésén alapul.

17 Ebben az összefüggésben a kérdést előterjesztő bíróságnak kétségei vannak afelől, hogy a 45/2016. sz. ítélet összeegyeztethető–e a jogbiztonság és a lojális együttműködés elvével, valamint az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével.

18 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az alapeljárás körülményei eltérnek a 2015. október 6-i Târşia ítélet (C-69/14, EU:C:2015:662) alapjául szolgáló ügy körülményeitől, amelyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az uniós joggal nem ellentétes a jogerős bírósági határozattal szembeni perújításra irányuló eljárás hiánya, ha e határozat az uniós jog értelmezésével összeegyeztethetetlennek bizonyul. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis azzal érvel, hogy az említett ügytől eltérően az alapeljárásban fennáll az uniós jog megsértésével hozott jogerős nemzeti bírósági határozattal szembeni perújítás lehetősége.

19 E bíróság emlékeztet arra, hogy a jogalap nélkül beszedett adók visszatérítésével kapcsolatos uniós szabályozás hiányában, az eljárási autonómiája elvének értelmében minden tagállamnak feladata a jogalanyok uniós jogból származó jogai védelmét biztosító bírósági jogorvoslatokra vonatkozó eljárási szabályok meghatározása. Ezen eljárási szabályoknak azonban mindig be kell tartaniuk a lojális együttműködés, az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét, valamint a jogbiztonság elvét.

20 A jelen esetben az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdése nem ír elő határidőt a perújítási kérelem benyújtására; az ilyen határidő csak a 45/2016. sz. ítéletből következik.

21 A kérdést előterjesztő bíróság azonban arra hivatkozik, hogy az említett határidő alkalmazása azzal a következménnyel járna, hogy nem lehetne O. M. Călin részére visszatéríteni az uniós jog megsértésével beszedett adót. Ugyanis O. M. Călin semmilyen más nemzeti eljárásjogi eszközzel nem rendelkezne ezen adó visszatérítésére.

22 Ilyen körülmények között az előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Értelmezhetők-e úgy az EUSZ 4. cikk lojális együttműködést szabályozó (3) bekezdése, [a Charta] 17., 20., 21. és 47. cikke, az EUMSZ 110. cikk, a jogbiztonság elve, valamint az egyenértékűségnek és a tényleges érvényesülésnek az eljárási autonómia elvéből eredő elvei, hogy azokkal ellentétes [az 554/2004. sz.] törvény 21. cikkének [a 45/2016. sz.] határozat szerint értelmezett (2) bekezdéséhez

hasonló olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében [az 554/2004. sz.] törvény 21. cikkének (2) bekezdésén alapuló perújítási kérelem benyújtásának határideje egy hónap, amelynek számítása a perújítás tárgyává tett ítélet közlésének időpontjától kezdődik?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

23 Kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy az uniós jogot, és különösen az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, mint ahogyan azt a nemzeti bírósági határozat értelmezte, amely az uniós jog megsértésével hozott jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtására egy hónapos jogvesztő határidőt ír elő, amelynek számítása a perújítással érintett határozat közlésének időpontjában kezdődik.

24 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy O. M. Călint a gépjárművek után fizetendő környezetvédelmi bélyegilleték megfizetésére kötelezték, míg a 2016. június 9-i Budişan ítéletben (C-586/14, EU:C:2016:421) a Bíróság lényegében úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 110. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan adó, mint e környezetvédelmi bélyegilleték.

25 E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog megsértésével valamely tagállam által beszedett adók visszatérítéséhez való jog az ilyen adókat tiltó, a Bíróság által értelmezett uniós jogi rendelkezések által a jogalanyok számára biztosított jogokból ered, és azokat kiegészíti. A tagállamok tehát főszabály szerint kötelesek az uniós jog megsértésével beszedett adók visszatérítésére (lásd ebben az értelemben: 1983. november 9-i San Giorgio ítélet, 199/82, EU:C:1983:318, 12. pont; 2012. július 19–i Littlewoods Retail és társai ítélet, C-591/10, EU:C:2012:478, 24. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 24. pont).

26 Mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a *res iudicata* elve úgy az európai uniós, mint a nemzeti jogrendekben jelentős szerepet tölt be. Ugyanis mind a jog, mind a jogviszonyok stabilitásához, illetve az igazságszolgáltatás megfelelő működésének biztosításához fontos, hogy ne lehessen többé vita tárgyává tenni azokat a bírósági határozatokat, amelyek a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerülését, illetve az azok előterjesztésére nyitva álló határidők elteltét követően jogerőre emelkedtek (2014. július 10–i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 58. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 28. pont; 2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C-620/17, EU:C:2019:630, 54. pont).

27 Ennélfogva az uniós jog nem írja elő a nemzeti bíróságnak, hogy eltérjen a bírósági határozatokat jogerőre emelő belső eljárási szabályok alkalmazásától, még akkor sem, ha ez lehetővé tenné az uniós joggal összeegyeztethetetlen nemzeti helyzet orvoslását (2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 59. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 29. pont; 2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C-620/17, EU:C:2019:630, 55. pont).

28 A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy az uniós jog nem követeli meg, hogy valamely bírósági szervnek főszabály szerint vissza kell vonnia a jogerőre emelkedett határozatát az uniós jog releváns rendelkezése Bíróság által elfogadott értelmezésének figyelembevétele céljából (2014. július 10–i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 60. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C–69/14, EU:C:2015:662, 38. pont; 2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C–620/17, EU:C:2019:630, 56. pont).

29 Ezzel szemben, ha az alkalmazandó belső eljárási szabályok bizonyos feltételek mellett lehetővé teszik a nemzeti bíróság számára, hogy visszavonjon egy jogerős határozatot annak érdekében, hogy a helyzetet a nemzeti joggal összeegyeztethetővé tegye, e feltételek teljesülése esetén az egyenértékűség és a

tényleges érvényesülés elvének megfelelően e lehetőségnek kell érvényesülnie, hogy a szóban forgó helyzet uniós joggal való összeegyeztethetőségét helyreállítsák (2014. július 10-i Impresa Pizzarotti ítélet, C-213/13, EU:C:2014:2067, 62. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 30. pont; 2019. július 29-i Hochtief Solutions Magyarországi Fióktelepe ítélet, C-620/17, EU:C:2019:630, 60. pont).

30 Ugyanis az EUSZ 4. cikk (3) bekezdésében kimondott lojális együttműködés elve értelmében azon keresetek eljárási szabályai, amelyek a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét hivatottak biztosítani, nem lehetnek kevésbé kedvezőek, mint a hasonló belső jogi keresetek esetében (az egyenértékűség elve), és nem tehetik a gyakorlatban lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (2018. október 24-i XC és társai ítélet, C-234/17, EU:C:2018:853, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

31 E követelmények tiszteletben tartását az érintett rendelkezéseknek a különböző nemzeti hatóságok előtti eljárás egésze során betöltött helyének, valamint alkalmazásának és sajátosságainak figyelembevételével kell megvizsgálni (2013. június 27–i Agrokonsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. október 24-i XC és társai ítélet, C-234/17, EU:C:2018:853, 24. pont).

32 A jelen ügyben a Bíróság rendelkezésére álló adatokból kitűnik, hogy a román jog felajánlja a jogorvoslati utat, amely lehetővé teszi az uniós joggal ellentétesnek bizonyuló jogerős bírósági határozatokkal szembeni perújítás kérelmezését. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott tájékoztatásból az következik, hogy e perújítási kérelem egy hónapos határidőhöz van kötve, amely a perújítással érintett bírósági határozat közlésének időpontjától kezdődik. Az említett határidő abból a 45/2016. sz. ítéletből következik, amely az 554/2004. sz. törvény 21. cikke (2) bekezdésének értelmezésére és alkalmazására vonatkozott.

33 Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy az ilyen határidő összeegyeztethető-e az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvével.

Az egyenértékűség elvéről

34 Amint arra a jelen ítélet 30. pontja rámutat, az ítélkezési gyakorlat szerint az egyenértékűség elve ellentétes azzal, hogy valamely tagállam a jogalanyok uniós jogból eredő jogainak védelmét célzó kérelmek esetében kevésbé kedvező eljárási szabályokat írjon elő, mint a belső jellegű, hasonló jogvitákra alkalmazandó szabályok.

35 Ennélfogva azt kell megvizsgálni, hogy az alapeljárásban szóban forgó perújítási kérelem hasonlónak tekinthető–e a nemzeti jog megsértésére alapított jogorvoslathoz, e jogorvoslatok tárgyát, indokait és lényeges elemeit is figyelembe véve (2013. június 27-i Agrokonsulting-04 ítélet, C-93/12, EU:C:2013:432, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2018. október 24-i XC és társai ítélet, C-234/17, EU:C:2018:853, 27. pont).

36 E tekintetben, amint arra lényegében a főtanácsnok indítványának 55. pontjában rámutatott, a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelmének indokolásában nem említi a nemzeti jog megsértésén alapuló olyan perújítási kérelem fennállását, amelyet az alapeljárásban szereplőhöz hasonlónak lehetne tekinteni.

37 Ezzel szemben a Bizottság azt állítja, hogy az 554/2004. sz. törvény 21. cikke (2) bekezdése által előírt, az uniós jogot megsértő jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem hasonló a polgári perrendtartás 509. cikke (1) bekezdésének 11. pontjában előírt perújítási kérelemhez, amely előírja a bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtásának lehetőségét, ha a határozat jogerőre

emelkedését követően a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) a jelen ügyben felmerült alkotmányellenességi kifogásról határozott, és alkotmányellenesnek nyilvánította az e kivétel által érintett rendelkezést.

38 Márpedig a Bizottság úgy véli, hogy a jelen ügyben az egyenértékűség elve sérül, mivel a polgári perrendtartás 509. cikke (1) bekezdésének 11. pontja alapján benyújtott keresetekre irányadó eljárási szabályok kedvezőbbek, mint az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdésén alapuló perújítási kérelmekre alkalmazandó eljárási szabályok. A Bizottság szerint ugyanis, míg az első keresetet a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) által hozott, valamely nemzeti rendelkezés alkotmányellenességét megállapító ítéletének kihirdetésétől számított három hónapos határidőn belül lehet benyújtani, a második keresetet a perújítással érintett határozat közlésének időpontjától számított egy hónapon belül kell benyújtani.

39 Azonban, amint arra a főtanácsnok indítványának 71. és 77. pontjában rámutatott, a polgári perrendtartás 509. cikke (1) bekezdésének 11. pontja keretében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) által valamely nemzeti rendelkezés alkotmányellenességét megállapító ítélet lehetővé teszi az olyan eljárás keretében elfogadott kizárólag jogerős bírósági határozat felülvizsgálatát, amelynek során a felek valamely nemzeti rendelkezés alkotmányellenességére hivatkoztak, míg az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdése lehetővé teszi az uniós jog megsértésével hozott valamennyi jogerős bírósági határozat felülvizsgálatát.

40 Ugyanakkor, az utóbbi pontot illető pontosítás hiányában, a Bíróságnak nem áll módjában meghatározni az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdésén alapuló perújítási kérelem és a polgári perrendtartás 509. cikke (1) bekezdésének 11. pontjában előírt perújítási kérelem közötti hasonlóság fennállását vagy hiányát, így azt sem, hogy a jelen ügyben betartották–e az egyenértékűség elvéből származó követelményeket.

41 Mindemellett a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben a jelen ítélet 30. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat fényében betartották–e az egyenértékűség elvét, emlékeztetve arra, hogy e bíróságnak megvan a lehetősége, hogy új előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen elő, amennyiben a Bírósággal közölni tudja az összes olyan tényezőt, amely lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy az egyenértékűség elve betartásának kérdéséről dönteni tudjon (lásd ebben az értelemben: 2016. május 12–i Security Service és társai végzés, C-692/15–C-694/15, EU:C:2016:344, 30. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A tényleges érvényesülés elvéről

42 A tényleges érvényesülés elvét illetően emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében minden esetben, amikor felmerül a kérdés, hogy egy nemzeti eljárási rendelkezés lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé teszi-e az uniós jog alkalmazását, meg kell vizsgálni, hogy milyen e rendelkezésnek a különböző nemzeti hatóságok előtti teljes eljárásban betöltött helye, valamint alkalmazása és sajátosságai. Ebből a szempontból adott esetben különösen a védelemhez való jogot, a jogbiztonság elvét és az eljárás szabályos lefolytatásának elvét kell figyelembe venni (2012. június 14-i Banco Español de Crédito ítélet, C-618/10, EU:C:2012:349, 49. pont; 2018. február 22-i INEOS Köln ítélet, C-572/16, EU:C:2018:100, 44. pont; 2018. október 24-i XC és társai ítélet, C-234/17, EU:C:2018:853, 49. pont).

43 Különösen a jogvesztő határidőt illetően, a Bíróság megállapította, hogy a jogbiztonság érdekében, a jogvesztés terhe mellett meghatározott észszerű határidők összeegyeztethetők a tényleges érvényesülés elvével (lásd ebben az értelemben: 1976. december 16-i Rewe–Zentralfinanz és Rewe–Zentral ítélet, 33/76, EU:C:1976:188, 5. pont; 1997. július 10-i Palmisani ítélet, C-261/95, EU:C:1997:351, 28. pont; 2015. október 29-i BBVA ítélet, C-8/14, EU:C:2015:731, 28. pont; 2018. feburár 22-i INEOS Köln ítélet, C-572/16, EU:C:2018:100, 47. pont).

44 A jelen ügyben, amint az a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, a Curtea de Apel Ploiești (ploiești fellebbviteli bíróság) a 45/2016. sz. ítéletnek megfelelően úgy ítélte meg, hogy az O. M. Călin által előterjesztett második perújítási kérelem elkésett. Ezen ítélet szerint a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló határidő a perújítással érintett 2014. május 15-i ítélet O. M. Călin részére történő közlésétől számított egy hónap volt.

45 Ennélfogva meg kell vizsgálni az ilyen határidő észszerű jellegét, amely határidő lejártakor a jogalany az uniós jog megsértésével hozott jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelmet már nem nyújthatja be.

46 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a jogerős bírósági határozattal szembeni olyan perújítási kérelem benyújtására nyitva álló egy hónapos határidő, amely az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének címe szerint „rendkívüli” jogorvoslati út, önmagában nem kifogásolható.

47 Ugyanis a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló jogvesztő határidő észszerű jellegű, amennyiben lehetővé teszi a jogalany számára annak értékelését, hogy fennállnak-e a jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem indokai, és adott esetben lehetővé teszi számára az utóbbi jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem előkészítését. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a jelen ügyben egyáltalán nem merült fel, hogy az e célra nyitva álló egy hónapos határidő észszerűtlen volt (lásd analógia útján: 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 44. pont).

48 Egyébiránt hozzá kell tenni, hogy az alapeljárásban szóban forgó perújítási kérelem határideje az érintett jogerős bírósági határozat felek részére történő közlésétől kezdődik. Így a felek nem találhatják magukat olyan helyzetben, amelyben e határidő anélkül telik el, hogy a jogerős bírósági határozatról nem szereztek tudomást (lásd analógia útján: 2009. október 6-i Asturcom Telecomunicaciones ítélet, C-40/08, EU:C:2009:615, 45. pont).

49 E körülmények között az alapeljárásban szóban forgó perújítási kérelem határidejének időtartama önmagában nem teszi gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé a jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtását.

50 E határidő alkalmazási szabályait illetően emlékeztetni kell arra, hogy a jogbiztonság elve szükségszerűen együtt jár a bizalomvédelem elvével, és megköveteli egyrészt, hogy a jogszabályok egyértelműek és pontosak legyenek, másrészt hogy a jogalanyok előre láthassák azok alkalmazását (lásd ebben az értelemben: 1996. február 15-i Duff és társai ítélet, C-63/93, EU:C:1996:51, 20. pont; 2009. szeptember 10-i Plantanol ítélet, C-201/08, EU:C:2009:539, 46. pont; 2015. június 11-i Berlington Hungary és társai ítélet, C–98/14, EU:C:2015:386, 77. pont).

51 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló egy hónapos határidőt a 45/2016. sz. ítélet állapította meg, amely a román bíróságok által a *Monitorul Oficial al României-ben* történő közzétételétől kezdve alkalmazandó. Amint az a feleknek a Bíróság kérdésére adott írásbeli válaszaiból kitűnik, ugyan 2016. december 12–én hirdették ki ezt az ítéletet, de csak a 2017. május 23-i *Monitorul Oficial al României-ben* tették közzé.

52 Így a 45/2016. sz. ítéletet még nem tették közzé a *Monitorul Oficial al României-ben*, amikor O. M. Călin 2016. augusztus 17 én benyújtotta a második perújítási kérelmét.

53 A fentiek fényében, a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatok fenntartása mellett úgy tűnik, hogy a Curtea de Apel Ploiești (ploiești fellebbviteli bíróság) a 45/2016. sz. ítéletben előírt határidőt alkalmazta az O. M. Călin által előterjesztett második perújítási kérelem késedelmes benyújtásának megállapítására, miközben ezt az ítéletet még nem tették közzé. Egyébiránt a Bíróság rendelkezésére álló információkból nem tűnik ki, hogy a román jogban létezett volna az O. M. Călin

perújítási kérelme benyújtásának időpontjában valamely más, az ilyen perújítási kérelem benyújtására nyitva álló olyan határidő, amelyet a jelen ítélet 50. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében világosnak, pontosnak és előre láthatónak lehetett volna tekinteni.

54 A tárgyalás során a román kormány azonban jelezte, hogy a 45/2016. sz. ítéletnek a *Monitorul Oficial al României-ben* történő közzététele előtt a román bíróságok az 554/2004. sz. törvény 21. cikkének (2) bekezdésére alapított perújítási kérelmek benyújtására vonatkozóan eltérő határidőket alkalmaztak, mivel nem voltak kötelesek konkrét határidőt alkalmazni.

55 Bár ezzel az állítással a román kormány a 45/2016. sz. ítélet által kidolgozott megoldás alkalmazását kívánja igazolni még annak közzététele előtt, meg kell állapítani, hogy az ilyen gyakorlat nem olyan jellegű, hogy világossá, pontossá és előre láthatóvá tegye a perújítási kérelem benyújtására nyitva álló határidő szabályát, és ezzel a jogbiztonság célkitűzését elősegítse.

56 Egyébiránt, mivel a kérdést előterjesztő bíróság megállapította, hogy az említett határidőnek a Curtea de Apel Ploiești (ploieşti fellebbviteli bíróság) általi alkalmazása azzal a következménnyel járt, hogy nem lehetett az O. M. Călin részére az uniós jog megsértésével kivetett adót visszatéríteni, mivel O. M. Călin nem rendelkezett más nemzeti eljárásjogi eszközzel ezen adó visszatérítéséhez, emlékeztetni kell arra, hogy – amint arra a főtanácsnok az indítványának 103. pontjában rámutatott – a jogerő elve nem zárja ki az olyan végső fokon ítélkező bíróság határozataiért fennálló állami felelősség elvének elismerését (2003. szeptember 30-i Köbler ítélet, C-224/01, EU:C:2003:513, 40. pont), mint a kérdést előterjesztő bíróság. Ugyanis, különösen azon körülmény okán, hogy az uniós jogból eredő jogok megsértését jelentő ilyen határozat ellen rendes úton fellebbezni már nem lehet, a magánszemélyeket nem lehet megfosztani az állami felelősség megállapításának lehetőségétől, és ezáltal jogaik megfelelő védelmének lehetőségétől (2003. szeptember 30-i Köbler ítélet, C-224/01, EU:C:2003:513, 34. pont; 2015. október 6-i Târşia ítélet, C-69/14, EU:C:2015:662, 40. pont; 2018. október 24-i XC és társai ítélet, C-234/17, EU:C:2018:853, 58. pont).

57 A fentiekre tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy:

– az uniós jogot, és különösen az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal főszabály szerint nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, mint ahogyan azt a nemzeti bírósági határozat értelmezte, amely az uniós jog megsértésével hozott jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtására egy hónapos jogvesztő határidőt ír elő, amelynek számítása a perújítással érintett határozat közlésének időpontjában kezdődik;

– azonban a tényleges érvényesülés elvét a jogbiztonság elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal – az alapeljárásban szóban forgó körülmények között – ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtására egy hónapos jogvesztő határidőt alkalmaz, amennyiben e perújítási kérelem benyújtásának időpontjában az említett határidőt bevezető ítéletet még nem tették közzé a *Monitorul Oficial al României-ben*.

A költségekről

58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az uniós jogot, és különösen az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal főszabály szerint nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, mint ahogyan azt a nemzeti bírósági határozat értelmezte, amely az uniós jog megsértésével hozott jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtására egy hónapos jogvesztő határidőt ír elő, amelynek számítása a perújítással érintett határozat közlésének időpontjában kezdődik.**

2) **Azonban a tényleges érvényesülés elvét a jogbiztonság elvével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal – az alapeljárásban szóban forgó körülmények között – ellentétes az, ha a nemzeti bíróság a jogerős bírósági határozattal szembeni perújítási kérelem benyújtására egy hónapos jogvesztő határidőt alkalmaz, amennyiben e perújítási kérelem benyújtásának időpontjában az említett határidőt bevezető ítéletet még nem tették közzé a *Monitorul Oficial al României–ben.***

Aláírások